

- DRŽAVNI PREVENTIVNI MEHANIZEM -

poročilo
o opravljenem obisku
na lokaciji

ODDELEK NOVA GORICA ZAVOD ZA PRESTAJANJE KAZNI ZAPORA KOPER

Pojasnilo: Varuh človekovih pravic Republike Slovenije (v nadaljevanju: Varuh) v okviru izvajanja nalog in pooblastil po Zakonu o ratifikaciji opcijskega protokola h Konvenciji proti mučenju in drugim krutim, nečloveškim ali poniževalnim kaznim ali ravnanju (Uradni list RS, št. 114/2006) v vlogi državnega preventivnega mehanizma (v nadaljevanju: DPM) obiskuje kraje odvzema prostosti. V skupini, ki izvede obisk, poleg predstavnikov Varuha praviloma sodeluje(jo) tudi predstavnik(i) pogodbenih nevladnih organizacij ter občasno tudi neodvisni izvedenci medicinske in drugih strok in prevajalci. Pravna podlaga za opravljanje nadzorov s strani DPM je predstavljena na spletni strani [Varuh kot državni preventivni mehanizem](#).

Pričujoče poročilo vsebuje le bistvene ugotovitve o obisku s predlogi za izboljšanje razmer oziroma odpravo nepravilnosti. Izdelano je bilo na podlagi poročila o obisku DPM in odzivnega poročila pristojnih. Namenjeno je objavi na spletni strani Varuha.

Osnovni podatki o lokaciji:

► **Tip lokacije:** javni, zavod za prestajanje kazni zapor (v nadaljevanju: Oddelek).

► **Kategorije oseb, ki jim je bila odvzeta prostost:** obsojenci in priporniki.

► **Uradna zmogljivost in dejanska zasedenost lokacije na dan obiska:** 28 zaprtih oseb. Po ukinitvi izvajanja uklonilnega zapor, je bila od prejšnjega obiska spremenila kapaciteta na obsojeniškem oddelku oziroma se je ta skladno s tem povečala na 16 mest (zaprti in polodprti oddelek štiri mesta in odprti oddelek osem mest). Kapaciteta pripornega oddelka se ni spremenila in je še vedno 12 mest. Ob našem obisku je bilo v oddelku 28 zaprtih oseb: 11 pripornikov in 17 obsojencev (od tega sta dve osebi prestajali kazen zapor po 12. členu Zakona o izvrševanju kazenskih sankcij - ZIKS-1; ena oseba je bila v Oddelku prisotna za vikend, druga oseba pa v ponedeljek in torek), ena oseba pa je prestajala hišni zapor.

Potek obiska in priprava poročila:

► Obisk je bil **ne najavljen** in **opravljen** dne 12. 5. 2016¹.

► **Skupina za obisk:** predstavnik Varuha človekovih pravic RS (svetovalec Varuha) in predstavnica pogodbene nevladne organizacije (Mirovni inštitut).

► **Vsebina obiska:** sprejela nas je vodja oddelka. Ob obisku smo opravili pregled bivalnih prostorov Oddelka, vključno s skupnimi prostori in delavnico ter se ob tem pogovorili z vsemi zaprtimi osebami, ki so to želele. Sledil je končni razgovor.

¹Prejšnji obisk oddelka je bil opravljen 12. 2. 2014.

► **Poročanje:** poročilo o obisku smo po pošti posredovali Generalnemu uradu Uprave Republike Slovenije za izvrševanje kazenskih sankcij (v nadaljevanju: Generalni urad URSIKS), Oddelku pa v vednost 24. 5. 2016, skupaj s predlogom, da ga obravnava ter nam v roku 30. dni sporoči njegova stališča; tozadevni odgovor smo prejeli 12. 7. 2016, torej 49. dan po odpremi.

► **DPM je posebej pohvalil**

- da je zakonodaja dejansko v pisarni dežurnega policista,
- da je bil sanitarni del pripora (tuširnica) od prejšnjega obiska prepleskan,
- je bila na hodniku pred polodprtim in zaprtim oddelkom od prejšnjega obiska montirana klimatska naprava,
- da od zaprtih oseb tudi ob tokratnem obisku nismo slišali nobenih večjih pripomb glede prehrane (nekaj jih je omenilo le, da bi želeli večjo količino hrane) in
- da od zaprtih oseb nismo slišali pritožb zaradi neprimernega ravnanja oziroma smo slišali zgolj pohvale za vse zaposlene, še posebej za pravosodne policiste.

► predlog DPM

DPM: predlagamo, da se proučijo možnosti popolnitve zasedbe nezasedenih delovnih mest pravosodnih policistov oziroma vsaj zaposlitve delovnega mesta pravosodnega policista, ki je odšel pred kratkim.²

DPM: predlagamo, da se v bivalnem prostoru številka 2 in tudi drugih preveri, ali so dejansko težave z mravljami (in trudi drugimi insekti) in če, da se sprejme potrebne ukrepe za odpravo te težave. Prav tako predlagamo, da se pripornike in tudi obsojence spodbuja, da kolikor že imajo v bivalnih prostorih hrano, da le to ustrezno shranjujejo.³

DPM: predlagamo, da se proučijo možnosti, da se prostor ob naslednjih prenovah ustrezno opreми – oblaginijo stene.⁴

DPM: predlagamo, da se stare penaste žimnice zamenjajo z novimi, saj naj bi po nekaterih pojasnilih Oddelek razpolagal z dovolj novimi žimnicami.

► odziv pristojnih

Generalni urad URSIKS: sporočamo, da morajo imeti za zasedbo praznih delovnih mest dovoljeno kvoto za zaposlitev, ki pa je nimajo. Uspelo jim je zagotoviti finančna sredstva za nadomestne zaposlitve, zato so tudi izdali soglasje za nadomestno zaposlitev pravosodnega policista, ki se je pred kratkim upokojil.

Generalni urad URSIKS: sporočamo, da je zavod v zvezi z ugotovitvijo, da se v bivalnih sobah, konkretno v priporu v sobi številka 2 nahajajo mravlje, pregledal vse sobe v pripornem traktu in ni opazil, da bi se, v kateri od njih nahajale mravlje ali ostali insekti. Pripornike se spodbuja, da redno iznašajo smeti iz bivalnih sob, prav tako se jih opozarja, da ne kopičijo in shranjujejo odvečne hrane, ker se res občasno dogaja, da se po sobah naselijo mravlje. Insekticidi so jim na voljo v vsakem trenutku.

Generalni urad URSIKS: sporočamo, da bodo predlog obravnavali v okviru načrtovanja proračuna za leto 2018 upoštevajoč finančne možnosti in tehnično izvedljivost.

Generalni urad URSIKS: sporočamo, da ima zavod na zalogi dovolj novih penastih ležišč za zamenjavo in uporabo. Po preverjanju navedb zaprtih oseb so v zavodu ugotovili, da se le te pritožujejo iz razlogov oziroma mnenja, da ima zavod na razpolago žimnice

² Stanje v zvezi s kadrovsko zasedbo v Oddelku se je v primerjavi s prejšnjim obiskom spremenilo in je naslednje: vodja oddelka, socialna delavka, inštruktor za delo in 15 pravosodnih policistov (skupaj z vodjo pravosodnih policistov), torej en pravosodni policist manj, kot jih je bilo ob prejšnjem obisku. Vodja oddelka in vodja pravosodnih policistov pojasnita, da so tako (glede na sistemizacijo) sedaj nezasedena tri delovna mesta pravosodnega policista.

³ Pri pregledu sanitarnega dela pripora (tuširnice) je bilo ugotovljeno, da je bil prostor od prejšnjega obiska prepleskan, kar velja pohvaliti. Nekateri priporniki so se ob tem pritožili, da bi potrebovali več čistil, vrečk za smeti in higienskih pripomočkov. Pripornika iz bivalnega prostora številka 2 sta izpostavila, da imata v sobi težave z mravljami, ki jih je veliko še posebej v tem letnem času (pri tem je verjetno dodatna težava, da imata v sobi - kot vsi ostali priporniki - precej hrane).

⁴ Oddelek razpolaga tudi s prostorom za izločitev, ki pa je, kljub pojasnilu vodstva Oddelka, da že več let ni bil uporabljen, po presoji DPM neprimeren, saj ni primerno oblaginjen, kar bi preprečilo morebitne poškodbe osebe, ki bi bila vanj nameščena.

klasične izdelave.

DPM: ponovno predlagamo, da se zavesa pri tušu odprtega oddelka dejansko namesti in se s tem onemogoči, da bi voda pršila po prostoru, saj kot smo zapisali že v prejšnjem poročilu, mokra tla namreč lahko predstavljajo nevarnost, da osebi pri izstopu izpod tuša zdrsne in lahko pade.⁵

Generalni urad URSIKS: sporočamo, da so v zavodu že večkrat nameščali ustrezne zavesa, ker pa le te motijo zaprte osebe, so jih sami odstranjevali. Kljub temu so v zavodu ponovno namestili tuš zavesa v sanitarijah odprtega oddelka in tako zmanjšal nevarnost, da zaprtim osebam pri izstopu iz tuša zdrsne.

DPM: predlagamo, da se preučijo možnosti, da se obsojencem, ki so nameščeni na odprtem oddelku, omogoči dohodne klice v oddelek.⁶

Generalni urad URSIKS: sporočamo, da bodo v zavodu proučili možnosti, da se zaprtim osebam na odprtem oddelku omogoči dohodne klice.

DPM: izrazili smo pričakovanje, da bo Oddelek s tovrstno prakso omogočanja dela zaprtim osebam nadaljeval tudi v prihodnje, pri čemer pa kljub vsemu predlaga, da vloži še več navora tudi v motivacijo pripornikov za delo.⁷

Generalni urad URSIKS: sporočamo, da jih veseli, da je DPM prepoznal aktivnosti zavoda pri zagotavljanju dela zaprtim osebam in sporoča, da se bo zavod še vnaprej trudil zagotavljati delo v tem obsegu in zanj motiviral tudi pripornike.

DPM: predlagamo, da se proučijo možnosti povezave notranjega sprehajališča z zunanjim ograjenim sprehajališčem in primerno ureditev le tega (morda povišanje ograje), da bi ga lahko uporabljali tudi priporniki.⁸

Generalni urad URSIKS: sporočamo, da bomo predlog proučili v okviru priprav proračuna za leto 2018 upoštevajoč finančne zmožnosti in izvedljivosti. Poudarjamo pa, da URSIKS ni lastnik objektov, kjer se nahaja zavod in so posledično skoraj onemogočeni vsakršni bolj resni investicijski posegi.

DPM: ponovno predlagamo, da se proučijo možnosti, da se pripornikom, tudi v času vikenda, poskuša omogočiti več

Generalni urad URSIKS: sporočamo, da zaradi kadrovskih in varnostnih razlogov pripornikom v času vikenda ni možno

⁵ Pri pregledu odprtega oddelka je bilo ugotovljeno, da je ta sicer urejen in čist. Ob pregledu tuša je bilo ugotovljeno, da v njem še vedno ni nameščene zavesa, čeprav je bilo v odzivnem poročilu številka 070-1/2014/20 z dne 29. 4. 2014 navedeno, da je le ta bila nameščena.

⁶ Obsojenci iz odprtega oddelka so izpostavili, da se, kljub temu, da so na odprtem oddelku, še vedno počutijo kot na zaprtem oddelku, saj so vrata oddelka vedno zaklenjena in morajo policistom vsakič pozvoniti, da jim odklenejo vrata. Prav tako so obsojenci tega oddelka izrazili željo, da bi se jim omogočilo, da bi jih svojci lahko klicali na telefon v Oddelek, saj so klici iz oddelka zanje dragi.

⁷ DPM pozdravlja prizadevanje Oddelka pri zagotavljanju dela. Zaprte osebe, ki so bile v času našega obiska vključene v delo, so povedale, da jim to veliko pomeni, saj se počutijo koristne, se zamotijo in ne nazadnje jim tudi dan hitreje mine. Še posebej DPM pozdravlja prizadevanje Oddelka, da v primeru želje pripornikov po delu, to takoj prične urejati s sodiščem.

⁸ Ker je funkcionalnega prostora za gibanje pripornikov v bivalnih prostorih malo, pozdravljamo odločitev vodstva oddelka, da imajo priporniki, kadar ni sotorilcev, še vedno relativno (glede na druge zavode) dolgo možnost zadrževanja na notranjem dvorišču, in sicer v dveh skupinah med 8:00 do 15:00 uro (prva skupina med 8.00 in 12.00 uro ter druga skupina med 12.00 in 15.00 uro). Kljub daljšim sprehodom so priporniki izpostavili, da je notranje sprehajališče majhno in kot tako ne omogoča teka, kar pa bi jim zagotovo omogočila uporaba večjega ograjenega sprehajališča, ki se sedaj sicer namenjeno le obsojencem.

gibanja oziroma bivanja na sprehajališču.⁹

omogočiti več gibanja oziroma bivanja na sprehajališču. Zavod namreč za vse delovne dni v tednu še nekako zagotovi dodatne pravosodne policiste, za čas izvedbe sprehodov pripornikov. Zaradi kadrovske stiske pa le to v času vikenda enostavno ni možno. Izvajanje sprehodov pripornikov samo z omejenim številom pravosodnih policistov pa bi pomenilo visoko varnostno tveganje.

DPM: predlagamo, da se prouči možnosti o stalni uporabi dveh telefonov za pripornike in če je iz varnostnega vidika izvedljivo, da se priporniku tujcu omogoči klic izven predvidenega termina za uporabo telefona.¹⁰

Generalni urad URSIKS: sporočamo, da je vodstvo zavoda omenjenemu priporniku izjemoma že enkrat omogočilo izvedbo telefonskega klica izven določenega termina dnevnega reda. Ne bo pa to postala stalna praksa, ker pomeni telefoniranje (vstop v sobo, bujenje,) dodatno varnostno tveganje ob minimalnem številu pravosodnih policistov.

DPM: predlagamo, da se pripombe zaprtih oseb glede prekratke prisotnosti psihiatra v Oddelku preverijo oziroma se sprejme potrebne ukrepe, da bodo vse zaprte osebe v času namestitve v Oddelku ustrezno psihiatrično oskrbljene.¹¹

Generalni urad URSIKS: v zvezi s prisotnostjo psihiatra v zavodu pojasnjujemo, da so vse zaprte osebe v času namestitve v zavodu ustrezno psihiatrično oskrbljene. Psihiater prihaja v zavod redno in po potrebi oziroma po napotilu splošnega zdravnika. Zdravstvena oskrba in trajanje posameznih psihiatričnih obravnav posameznikov v ambulantni, pa je v pristojnosti zdravnika specialista. Zavod pred obiskom DPM ni zabeležil nobene pritožbe glede prekratke prisotnosti psihiatra.

DPM: ponovno predlagamo, da Oddelek poskrbi, da bodo na oglasnih deskah oddelkov izobešeni ustrezni (veljavni)

Generalni urad URSIKS: sporočamo, da še vedno nismo izvedli sprememb in dopolnitev hišnih redov in s tem tudi

⁹ Po pojasnilu vodstva se pripornikom tekom vikenda, tudi zaradi manjšega števila prisotnih pravosodnih policistov (prisotna sta le dva) gibanje na sprehajališču omogoča le dve uri dnevno (kar je sicer zakonsko predpisani minimum).

¹⁰ Glede možnosti uporabe telefona smo od pripornikov slišali nekaj pripomb, in sicer, da v času sprehodov nista vedno na voljo oba telefona (tudi na hodniku) in tako ne pridejo vedno, ko bi to želeli, vsi na vrsto, da bi opravili telefonski klic. V priporu je bil v času našega obiska tudi tujec (državljan Združenih držav Amerike, ki sicer že dalj časa živi v Sloveniji), ki je izpostavil, da bi želel svoje sorodnike (omenil je mati) poklicati izven tega časa, ko jim je dovoljena uporaba telefona, saj njegova mati živi v Ameriki in je v času njegovega sprehoda tam ura tri zjutraj.

¹¹ Prav tako še vedno enkrat mesečno oziroma po potrebi prihaja v Oddelek psihiater iz Zdravstvenega doma Nova Gorica. Za razgovor s psihiatrom morajo zaprte osebe prav tako oddati prijavo medicinski sestri. V času obiska smo od posameznih pripornikov in posameznih obsojencev prejeli pripombe, da je prisotnost psihiatra samo enkrat mesečno premalo, saj jih ima več težave (nekateri hujše), kar pa pomeni, da ima psihiater manj časa za njihovo obravnavo.

prevodi hišnega in dnevnega reda, kar je bilo ne nazadnje zagotovljeno v prejšnjem odzivnem poročilu številka 070-1/2014/20 z dne 29. 4. 2014.

izdelave njihovih prevodov v tuji jezik. Razlog je v tem, da je bila šele pred kratkim sprejeta novela Pravilnika o izvrševanju kazni zapora, ki predstavlja osnovno podlago za dopolnitev hišnih redov. Kljub temu je zavod poskrbel, da so veljavni hišni redi in dnevni redi prevedeni v angleški jezik.